

"Vi och dom": Bengt Jangfeldt talar om Ryssland som idé

Kärleken till det ryska språket gjorde Bengt Jangfeldt till Rysslandskännare. Någon ideologisk grund vilar inte intresset på. När han besökte Kristinehamn föreläste han om Ryssland som idé, med utgångspunkt från sin bok *Vi och dom*. Det visade sig vara en titel som träffande sammanfattar hur ryssar ("vi") ser på västvärlden ("dom"). Här kan nämnas att även Vladimir Putin i ett möte med Joe Biden 2011 poängterade att hans folk inte är "som ni".

Boken bygger på tankar som grott hos honom sedan invasionen av Krim 2015, nu "tragiskt aktuell" för att citera Jangfeldt själv. Arrangemanget drog stor publik och var ett samarbete mellan FN-föreningen och biblioteket, med stöd av Vuxenskolan.

Rysk historia kan sägas ha varit väldigt konstant under överblickbar tid, på det sättet att det strukturellt sett är samma land i grund och botten. Och man styrs av ett extremt dåligt politiskt system, enligt Jangfeldt.

Misstänksamhet och t.o.m. förakt mot Väst är och har varit ständigt närvarande. Ryssarna ser sitt land som moraliskt överlägset länderna i Väst. Öppenhet mot västvärlden har genom historien varvats med fientlighet mot allt som har med Väst att göra. Om man blickar österut mot relationen mellan Ryssland och Kina, konstaterar Jangfeldt att den sker på Kinas villkor. Ryssland kan snarast betraktas som en vasallstat.

Den ortodoxa kyrkan spelar en stor roll i Ryssland. Man finner stöd i religionen för att motverka marknadsliberalism och vad man anser vara allmän dekadens och sexuell omoral, t.ex. hbtq-personers rättigheter, och förespråkar i stället bevarandet av traditioner. Man valde den östromerska religionen med säte i Konstantinopel på 1000-talet. Ryssland skulle ta ansvar för kristna värden med Moskva som andligt centrum.

Officiellt var Ryssland ateistiskt efter ryska revolutionen 1917 och fram till kommunismens fall 1991. Nu stöds Putin av den ortodoxa kyrkan, som återfått mycket av statusen som statskyrka.

En lärorik genomgång av Rysslands tsarer från Peter den store i slutet av 1600-talet och framåt visade att det visserligen funnits härskare som genomförde reformer, men grunden har hela tiden varit att folket "måste" styras av en enväldig tsar för sitt eget bästa.

Ryssland är "antingen eller", inget mitt emellan. Katarina den stora, som var född tyska, var en stor anhängare av upplysningsfilosofins idéer och lät utarbeta ett förslag till en konstitution i dess anda. Men hon blev så rädd för sitt eget liv när den franska revolutionen inträffade 1789 att hon bröt med de franska filosoferna och övergav de planerna. Så är det i Ryssland – när utvecklingen går för långt i demokratisk riktning, bryter man med den.

Rädsla sitter i generna hos ryssarna, enligt Jangfeldt, och det är makthavarna man är rädd för. Alla kan avlyssnas, det är en realitet man lever med. Jangfeldts vänner i Ryssland vågar knappt tala i telefon, av rädsla för att råka säga något "fel". Protesterar man inte? undrade någon i publiken. Även talespersoner för Putin på TV kan vara motståndare till regimen, menade Jangfeldt. Man har inte nått en "tipping point" när rädslan för någonting annat är större än rädslan för Putin. Det är ju han som har gjort Ryssland till ett relativt rikt land! Däremot finns ett stort Putinmotstånd hos den otroligt förmögna eliten, beroende på att de är rädda om sina privilegier. I och med sanktionerna mot Ryssland har de fått starkt begränsade möjligheter att resa utomlands och leva det liv i lyx som de vant sig vid.

Jangfeldts slutsats om Rysslands nära framtid är tämligen dystert. Putin kommer inte att ge upp, det finns ingen återvändo. Ingen kan veta hur det kommer att sluta. När *Vi och dom* kom ut 2017, ansågs den ge en pessimistisk bild av utvecklingen i Ryssland. Men den senaste tiden har tvärtom visat att långtgående förändringar krävs. Annars ligger en parallell med Tyskland efter andra världskriget nära till hands – d.v.s. att landet måste byggas upp på nytt.

Sammanfattningsvis fick åhörarna en hel del att begrunda.

Siw Wikström